

CSAPLÁR VILMOS

Láthatatlan angyal

Hóka Péter lyukas szívvel jött a világra. Nem szükséges megoperálni, mondták az orvosok, a probléma pár év alatt magától megszűnik, de addig óvni kell a heves testmozgástól, és nem szabad sírnia. Ha valamit akart, és nem engedték neki, már amikor hüppögni kezdett, erélyesen rászóltak. Ha elesett, ha fogászhoz vitték, ha bármilyen bánat érte, figyelmeztették, hogy ne sírjon, mert meghal. Nyolc éves korára a szív szövetei benőtték a hiányzó részt, attól fogva sírhatott volna, de nem tette. Más gyerekek pótolván az elmaradást, bömbölt, zokogott, üvöltött volna egész álló nap, Hóka Péter azonban nem. Megszokta, hogy sírás nélkül is lehet élni. A mozgási tilalom megszünte viszont az addig nyugodt, lassú, lustának tűnő gyereket teljesen átváltoztatta. Ébredéstől elalvásig szinte meg sem állt. Az iskolai órákon föl pattant, körbevágtatott az osztályban, a szünetekben erre-arra cikázott a folyosókon. Otthon se volt képes sokáig ülve maradni. Evés közben fölugrált az asztal mellől, az ablakpárkányon, állva, toporogva írta a leckét, menetelve mondta föl a verseket. A legkülönbözőbb sportokat űzte, egyszerre. Az atlétika összes válfaját kipróbálta, ezen kívül kosárlabdázott, kézilabdázott, futballozott. Esténként más gyerekek összerogyott volna a fáradtságtól, ő azonban nyargalva ment fürdeni és fogmosás közben is ide-oda járkált.

Postásnak szegődött. A legnagyobb körzeteket kérte, lehetőleg hegyi terepen, ugyanakkor ő volt az, aki délutánoként a leveleket és egyéb küldeményeket kézbesítvén, a leghamarabb tért vissza. Társai ki nem állhatták. Ha gúnyolták, szidták, merev arccal, szó nélkül tűrte. Nem csak sírni nem tudott, hanem elfojtotta a heves, fölzaklató érzelmeket is.

Kinevezték a terjesztői osztály helyettes vezetőjének. A postástársainak irigykedniük kellett volna, ehelyett nagy megkönnyebbülés lett rajtuk úrrá. Most már megint nyugodtan elhúzhatták a kézbesítések idejét estig.

Hóka Péter új beosztása, kevés mozgással járt, szenvedett miatta. Aztán elhatározta, hogy mindent személyesen intéz. Figyelmen kívül hagyva a telefont, nyargalt, száguldozott a folyosókon, lépcsőkön, természetesen a lifteket is messze elkerülte. Ha pedig a város más pontjain akadt dolga, pár kivételes esettől eltekintve, nem vette igénybe se a villamosok, se a buszok, se a metrók szolgáltatásait. Így már az új munkakör fölért a kézbesítéssel.

---

* Részlet a szerző *Leona és Leó* c. novelláskötetéből, amely a Kalligram kiadó gondozásában jelenik meg az Ünnepi Könyvhétre.

Egy napon a főnöke, Mrkva András megkérdezte tőle, hogy nem akar-e könyvkiadó tulajdonos lenni. Hóka rámeredt, az irodában folytatott addigi járkálást is abba hagyva. Te észre se veszed, mekkora változások történnek körülöttünk?, csodálkozott Mrkva. Már bárki magánszemélynek lehet saját könyvkiadója. Kifejtette, hogy azért gondol épp erre, mert a posta terjesztési hálózata az egész országban a legkiterjedtebb. Ha Hóka kilépne a postától, ő pedig maradna, kitűnő kettőst alkotnának. Gondoskodna róla, hogy Hóka kiadójának termékei eljussanak a legapróbb faluba is. Legszívesebben maga csinálná, de felette eljárt az idő, számára későn következtek be a változások. Másrészt a múltja miatt a helyzete terjesztési vezetőként szilárd, joggal remélhetik, hogy együttműködésük sokáig gyümölcsöző lesz. Mindkettőjük számára, mert persze, mondta Mrkva, a posta hivatalosan megállapított jutalékán felül ő is részesedni akar a haszonból. Hogy még nagyobb kedvet csináljon a dologhoz, elmagyarázta, hogy egy kiadó sikerének a legfontosabb kritériuma a húzó név. Nem indulhatnak csupa ismeretlen íróval. Neki jó barátja Szénási János, aki a nagyobb honorárium reményében szívesen otthagyná az állami kiadóját. Hóka bizonytalanul pislogott, ekkor Mrkva észbe kapva, közölte az illető írói álnevét: John S. Zéna. Így mindjárt más, bólintott Hóka. Ebben a formában ismerte, nem csak ő, az egész ország. Lévén, hogy a politikai vezetés szerint a szocializmusban nem létezett bűnözés, ami mégis, azt a bűnüldöző szervek a megszűnés határáig szorították vissza, sokáig csak külföldi írók krimi regényeit adták ki. Egy idő után magyar szerzők is megjelentethettek efféle munkákat, egy feltétellel: idegen hangzású neveket kellett fölvenniük.

Hóka végiggondolta, hogy mennyi fáradtság, ügyintézés, lótas-futás jár egy kiadó létrehozásával, működtetésével, és lelkes lett. Újra rötta a szokásos köreit a nagy alapterületű irodában, Mrkva pedig kedvtelve figyelte. Te egy fiatal, tevékeny ember vagy, jelentette ki. Hóka gyorsan elhatározásra jutott. Kezet ráztak.

A kiadó a Rák nevet kapta, mert Hóka ebben a csillagjegyben született. Mrkvának nagyon tetszett a választás. Ki fogsz adni asztrológiai könyveket, horoszkópokat is, mondta, az emberek a nagy változások okozta bizonytalanságok közepette szomjúhozhatnak arra, hogy valaki megjósolja nekik a jövőt. Az pedig még jobban lelkesíteni fogja őket, ha ezt némi szakirodalom elolvasása után ők maguk is megtehetik. Ennek érdekében, jelentette ki, még Mari néni a faluvégről is fölkeresi a szemorvost, és szemüveget csináltat magának.

+

Az első szabad választásokat követően a magyar parlament egy törvényben kimondta, hogy a második világháború utáni kommunista államosítás rablás volt, majd egy másik törvénnyel a rablót, az államot tulajdonossá tette. Az önkormányzatok alig várták, hogy az évtizedek óta romló állagú, nagyrészt a tizenkilencedik század végén épült, öregvárosi bérházaktól megszabaduljanak. Szinte semmit se költöttek a fölújításukra, megérte nekik, hogy olcsón árulják őket, a benne lakóknak pedig úgyszólván fillérekért ajánlották föl, ráadásul részletekben is lehetett fizetni. A lakók örültek a

kedvező árnak, annak viszont nem, hogy tulajdonosokként nekik kell majd gondoskodniuk a tetőtől a pincéig rogyadozó ház fölüjlesztéséről. Tömegesen vásárolták meg a lakásukat, de tömegesen adták is el rögtön, jókora felárral, és szerény, városszéli kertes házakba költöztek. Mivel azonban egyidőben sokan kínálták ugyanazt, a piaci árak estek. Hóka a feleségével és a két gyerekével fönn lakott a budai hegyekben, egy társasházban. Hóka kiszámolta, hogy ha eladná a budai lakását, vehetne egy óriási öregvárosit, s még maradna is pénze a fölüjlesztésre. Addig-addig lelkesült az ebben az esetben rá váró rengeteg teendőtől, míg egy napon azt állította, hogy a dédszülei pesti bérpalotában laktak, hétvégeken gyerekeikkel, az ő nagyszüleiével végigkocsikáztak a Stefánia Sétányon, ezért neki is ott kell laknia, így tudná helyretenni a kommunizmus miatt kizökkent időt.

Hamarosan (Hóka szerint ólomlábakon járt az idő) az 1894-ben épült, gótikus, reneszánsz, barokk és még ki tudja, milyen stíluselemeket vegyítő bérház hatalmas, első emeleti lakásában falakat bontó és vakoló kőművesek, gáz- és villanszerelők ütköztek egymásnak a Hóka által diktált tempó miatt. Rekordidő alatt helyükre kerültek a burkolatok, vízszelők tették föl a korhúutánzat csapokat. Hóka arra törekedett, hogy mindent, ami eredeti és megmenthető volt a lakásban, megmentsen, a bútort az tizenkilencedik századi darabokból állította össze. Ide-oda cikázott a fővárosban, utazott az országban, fáradhatatlanul kutatott, fölfedezte és megszemlélte a számításba jöhető korszak antikvitásait. Lealkudta az árat, kikényszerítette a lehető legrövidebb restaurálási határidőket.

Közben egy földszinti üzlethelyiségben, melyhez nagy raktár tartozott, teljes gőzzel működött a Rák Könyvkiadó. John S. Zéna *A szent fény városa* című krimije a sikerlisták élére került. Dőlt a pénz, Szénási nyomasztó emlékként gondolt vissza az állami honoráriumokra, Hóka is, Mrkva is elégedett lehetett.

De akármilyen sok is a pénz, sose elég. Egy napon Szénási szögletes aktatáskával jelent meg a Rákban, a külön igazgatói szobában kívánt Hókával beszélni, kettesben.

Azonnal a tárgyra tért, rácsapott az aktatáskára.

– Tudod, mennyi pénz van benne?

Hóka nem tudta.

Szénási közölte az összeget.

– Te ennyi pénzzel mászkálsz? – csodálkozott Hóka.

– Hogy a fenébe ne mászkálnék! – mondta Szénási. – Neked hoztam. – Előkotort a zsebéből egy kézzel írott átvételi elismervényt. – Papirost is készítettem róla.

– De miért adsz pénzt nekem? – érdeklődött Hóka.

– Ne haragudj! – mondta Szénási. – Nem akartam telefonon megbeszélni a témát. Régi beidegződés, még mindig félek a lehallgatástól. Elintéztem, hogy a nyomda műszakon kívül kinyomjon plusz százezer példányt a könyvemből. – Nyújtotta a táskát. – Tessék, vedd el! Nem kell, hogy a melósok lássák, hogy én állom a ceppet.

– Honnan van neked ennyi pénzed? – kérdezte Hóka.

– Kölcsön. Befektetés. Gyorsan és busásan megtérülő. Így szívesen ad bárki, nem?

Hóka még egy kérdést megpendített.

– Mrkva tud róla?

Szénási megvonta a vállát.

– Én a helyedben nem szólnék neki. A postai hálózatba hivatalosan ne osszunk le ezekből, csak a fővárosi könyvesboltok és az utcai árusok kapjanak, két hét alatt elpasszolják mind.

John S. Zéna igen kiterjedt kapcsolatokkal rendelkezett, erre Mrkva András is fölívta Hóka figyelmét. Amikor másnap este Hóka és a táska megérkezett a nyomdába, épp kapcsolták le a nagyobb fényeket, csak a szükséges lámpák maradtak égve. Szénási bizalmasan tárgyalt a személyzet két tagjával, mintha régi ismerősei lettek volna. A be nem avatott munkások már hazamentek, csak az épp elégséges, szűk stáb maradt, hogy az elcsalt papíron, az elspórolt nyomdafestékkel munkához lásson. Siettek, egy éjszaka alatt így se lehetett elkészíteni százezer példányt, még legalább két ugyanilyen akciót be kellett tervezniük.

Hókát egyik új ismerőse, egy tapasztalt szakmabeli, kioktatta, hogy milyen egy jó könyvkiadó. Nem csak sikerkönyvekkel árasztja el a piacot, hanem patinára is törekszik. Ésszerű határokon belül meg kell jelentetni komoly irodalmat, fiatal tehetségeket, annál inkább is, mert ezekre lehet pályázni állami támogatásért, ami ha teljesen nem is ellensúlyozza, de csökkenti az itt óhatatlanul fölmerülő veszteségeket. Az illető be is mutatott neki egy ifjú író, mondván, hogy nagyon otthonosan mozog a kortársai körében.

A fiatalembert Zólyomi András Bálintnak hívták, aki rögtön megkérte Hókát, hogy becenevén, ZAB-nak szólítsa. Nem telt el sok idő, és Hóka átkozta a szakmabeli ismerősét. Ugyanis megtévesztően jól eljátszotta ZAB-nak, hogy szereti a komoly irodalmat, minél több fiatal író, és költőt ki szeretne adni. ZAB elhitte, egyszer csak megjelent a Rákban. Úgyszólván berobbant. Kitérta az ajtót, rácsapott a kezében lévő papírdossziéra. Hangosat kiáltott:

– Megvan! Végre leadta!

A hangerő idővel mérséklődött, ZAB azonban fáradhatatlanul jött, kéthetente egyszer fölmutatott egy vaskos dossziét.

– Kipréltem belőle! Mondtam neki, hogy most már nagyon sürgős. Egy kicsit csúsztott velem, én kérek elnézést.

Miután a kéziratokkal nem történt semmi, csak pihentek az asztalfiókban, ZAB kérdőre vonta Hókát.

– Nem ezt ígérted!

Hóka nem kívánta elvadásítani magától az író-szerkesztőt, máshonnan is hallotta, hogy ajánlatos bizonyos számú, „deficitos” kiadványt is megjelentetni. A közeljövőben elkészül az új lakása, mondta neki, a lakásavatón számít rá. Szervezzon meg egy fölolvast, hívja meg azt, akita a legjobbknak tart.

Hóka szmokingot, fehér inget vett föl a lakásavatóra, bordó csokornyakkendője hol itt, hol ott tűnt föl a sokasodó vendégek közt. Észrevéve a belépő Szénásit, elé sietett.

Zénának már a szocializmusban védjegyévé vált a pulóver és a kordbársony nadrág, most is ilyen öltözetben érkezett.

– Csak nem! – mondta a lakás három nagy szobájának egybenyitásából keletkezett beltéren végigtekintve.

– De igen! – vágta rá Hóka büszkén.

Egy súlyos ólomkristály kiöntőből likórt töltött a Rák egyes számú szerzőjének. Az ugyancsak ólomkristály stampedli a bolhapiacon vásárolt készlet részét képezte.

Koccintottak, ittak.

– Hívtam neked egy nagyon értékes vendéget – mondta Zéna.

Hóka épp rá akart kérdezni, hogy kit, amikor belépett ZAB egy ismeretlen fiatalemberrel. A szerkesztő a szokásos fekete bőrdzsekijét viselte, társa viszont leltározhatatlanul sok, apró fogással annyira egyedivé, soha nem látottá alakította magát, mintha valamilyen új földi teremtménynek lenne a nullkópiája. Az egyik oldalon fejbőrig nyírt haját a másik oldalon olyan hosszúra növesztette, hogy kis híján a válláig ért. A lilára, kékre, zöldre festett tincsek végét összefonta, és csöngettyűket kötözött rájuk. A sárgaréz harangocskák, akárhányszor megmozdította a fejét, csilingeltek.

Hóka rávillantotta tekintetét a feleségére, Pannira, aki a festett hajút őszinte csodálattal szemlélő nagyobbik gyerekükkel, a tizennégy éves Borival az oldalán odasietett fogadni az újonnan jötteket. (A kicsi, Peti az anyai nagyszüleinél aludt aznap.)

Hóka és Zéna egymásra bámult. Zéna egyrészt leszögezte, hogy nem ezt a vendéget hívta, az illető csak majd késve érkezik, másrészt a sok rettenthetetlen hős lezser szülőatyja, Hóka elképedését tapasztalva, nevetett.

– Manapság ilyen egy könyvkiadó élete.

Egyébként is sokszínű volt a társaság. A kiadó titkárnójétől kezdve ott nyüzsgött Hóka és Panni rokonságának több tagja, szedett-vedett külsejű házbeli lakók, plusz pár pillanattal a csöngettyűs érkezését követően belépett, mi több, bevonult Susanne de May, polgári nevén Major Zsuzsa, a Rák Könyvkiadó másik sztárja, a romantikus regények John S. Zénával vetekedő népszerűségű írónöje, kutyaként mellette köröző férjével. Hatalmas karimájú, pántlikákkal díszített kalapja, délszaki szigetek madaraira emlékeztető, színes, fodros ruhája és az extrém magas sarkú cipője, Hóka öröme, elterelte a vendégsereg figyelmét a csöngettyűsről.

A házigazda odavágtatott hozzá, puszival üdvözölte, kifejezte rendkívüli örömét, hogy eljött, csodálattal adózott a külsejének, érdeklődött, hogy kér-e likórt, majd nemleges választ kapván, anélkül, hogy a férjnek is följánlotta volna az italt, odébb lépett, és csöndet kért.

Rövid volt és lényegre törő. Tudta magáról, hogy nem képes sokáig egy helyben állva szónokolni.

– Valószínűleg mi leszünk a hőspolgárok. Amikor bezárjuk magunk mögött a lakásunk ajtaját, és szemét meg kutyaszar közt kacskaringózva, a vizelet szagú kapualjból kilépve, beülünk az autónkba, végighajtunk az Andrassy úton, majd hintótempóban kocsikázunk a Stefánián, különcöknek tartanak bennünket. Hazajövünk, teát főzünk, kitöltünk egy kis likórt. Nekünk jólesik így élni. Reméljük, hogy egyre több követőnk akad, a zavaró körülmények pedig eltűnnek. Kívánom minden kedves vendégünknek, hogy érezze jól magát az új otthonunkban.

Panni feladata volt, hogy bejelentse, fölolvadás következik. Odavezette ZAB-ot és a kiszemeltjét az előre kikészített két székhez és a kis, kerek asztalhoz, majd megkérte a szerkesztőt, hogy mutassa be vendégét.

ZAB mondott egy nevet, amit a jelenlévők soha nem hallottak, majd biztosított mindenkit arról, hogy „vált fülű irodalmi körökben” is egyre elfogadottabbak az illető művei, amitől Hóka némileg megnyugodott. Aztán bekövetkezett a katasztrófa.

Az illető nem maradt ülve, csilingelve föl pattant.

Először is kérdéseket intézett a közönséghez.

– Maguk azt hiszik, hogy örökké vigéckedhetnek? Azt képzelik, hogy az irodalom horgolás vagy gravírozás, hogy az íráság rendel, amit az ember kitézhet a mellére? Nem akarják tudomásul venni, hogy az igazi irodalom mindig vérre ment, és most is vérre megy? Tomboló szenvedély és akarat, mely elsöpri a maguk szellemi disznólkodásait.

A csöngettyű hang a produkció része volt, például azokban a pillanatokban, amikor a szerző, úgyszólván dühödten elővette a papírdossziéjából a fölolvasható művet, csak ez hallatszott. Majd rikoltásként tört ki belőle az esszéje címe:

– Basszátok meg a demokráciát!

Az írás a maga nemzedékéről szól, „a fiatalság kiszolgáltatott nyitottságáról”, az „egykor fénylő testekről”, amelyek most már „aluljárókban, pályaudvarokon, távfűtési csövek közé bújva rohadnak”, a „boldog, reménytelen tekintetéről”, melyek „kábitószeres vigyorrá torzultak”. „Amit a kommunisták nem végeztek el”, közölte elmentmondást nem tűrően, „azt elvégzik a szabadság bajnokai, az újkorrump hullagyalázók”.

A fiatalember épp ott tartott műve fölolvadásában, hogy „a jövő fénylő lobogása talán örökre ki fog hunyni a szemekben”, amikor hirtelen elhallgatott. Szabad kezével mérgelesen megrántotta a sárga alapon piros pöttyös zakója alját, és ráírvallt egy belépő férfira, aki nagyon éhesen érkezhetett, mert belépéskor azonnal a büféasztalhoz kanyarodott. Fölkapott egy szendvicset. Épp harapni készült, amikor lecsapott rá a fiatalember csengettyűzéssel kísért hangja.

– Ne egyen! ... Igen, maga! ... Az én fölolvadásom alatt ne kajáljanak!

A kinézetre üzletembernek látszó megszólított visszahelyezte a szendvicset a többi közé.

„A demokrácia angyalnak öltözött ördögök és démonok karneválja”. „Az alkotmány hazug Mózesek Tízparancsolata, amelyről Isten nem akar tudni.” Ilyesmiket hallhatott még a közönség.

A fölolvadás ugyanolyan hirtelen ért véget, mint ahogy elkezdődött. Páran illedelmesen, tessék-lássék összeütögették a tenyerüket. A fiatalember a saját írásától vagy a hűvös fogadtatástól vagy mindkettőtől hisztérikus állapotba kerülve, búcsú nélkül célba vette a kijáratot. ZAB követte. Épp surrantak ki a folyosóra, amikor Hóka utolérte őket.

- Ki vagy rúgva! – közölte a szerkesztőjével.

- Te is – mondta ZAB.

Visszatérve, a házigazda megkönnyebbülten tapasztalta, hogy a vendégek úgy viselkednek, mintha mi sem történt volna. Itták az italokat, ették a szendvicseket, tortaszeleteket, gyümölcsöket. Az öltönyös végre csillapíthatta éhségét Szénási társaságában. Amint Hóka csatlakozott hozzájuk, a krimi író bemutatta az általa hívott vendéget.

- Koós Iván – mondta a férfi, miután lenyelte az éppen megrágott falatot.

Koós is, Zéna is csak mosolyogtak, amikor Hóka szabadkozott a fölolvadás miatt.

- Hadd dühöngjön az, aki nem tud mást, elvégre demokrácia van! – mondta Koós.

- Minket nem zavarhatnak – tette hozzá jelentőségteljesen John S. Zénára pillantva.

Szénási fölvilágosította Hókát, hogy Koós az a személy, aki „befektetett” az éjszakai nyomdai műszakokba. Bankár.

Hóka hamar egy hullámhosszra került az új ismerősével. Az egyre oldottabb beszélgetés során Koós kifejtette, hogy a bankszféra jelentős átalakuláson megy keresztül, úgyhogy hamarosan nagyobb összegekről is szó lehet. Hóka közbevetette, hogy könyvkiadással nem lehet igazán fölfutni. Ki tiltja meg, tette föl a kérdést Koós, hogy az, aki könyvkiadással kezdte, ne folytathassa mással. Vagy párhuzamosan mással. Vannak területek, ahova a bankár, hiába lenne rá banki tőke, közvetlenül nem léphet ki. Egy sikeres vállalkozó viszont igen. Az együttműködés a lényeg. Hóka panaszkodott, hogy neki mindenki keresztbe tesz. Koós témát váltott, legalább is látszólag. Jönnek az újabb parlamenti választások, mondta. Megkérdezte Zénától, nem gondolt-e rá, hogy képviselő legyen. Gyorsan be kellene lépnie a kormányzó pártba, ő tudna segíteni. Zéna csodálkozott. Ez még nem jutott eszébe, válaszolta.

+

Hóka nézelődve járta a belváros utcáit. Egymást érték a könyvárus pultok, s mindenhol, a legelső sorba téve, toronymagasan sorakoztak John S. Zéna *A szent fény városa* című regényének példányai. Egyes vásárlók kézbe vették, nézegették, belelapoztak, de a legtöbben, meglátva az író nevét, kifizették, és vitték a rég várt csemegét. Hóka elégedetten nyugtázta, hogy ha lapulni kezd a torony, az árusok rögtön új példányokat raknak ki. Jó módszernek bizonyult személyesen is érdekeltté tenni őket a gyors fogyásban, gondolta.

Minden rendben látszott lenni.

Megéhezett, beült egy közeli étterembe, az egyik törzshelyére.

Élvezte az ízeket, gyönyörködött a tányérján elterpeszkedő hússzeletekben, amikor surrogást hallott, mintha bicikli érkezett volna. Föltekintett, kerekesszék állt az asztala előtt, benne üzletfele, az elképesztően kövér Feri bácsi, mögötte a mozgásban segédkező testőre, Ervin.

– Petikém, ugye, jó gyomrod van, nem zavar, ha közben mesélgetek? – kérdezte a dagadt.

– Az attól függ – válaszolta Hóka.

– Azt csiripelik a verebek, hogy *A szent fény városából* plusz példányokat adsz az árusaimnak, a velem kötött egyezsége felül.

Hóka tagadott.

– Ez nem igaz!

– Akkor hogyan lehetséges az, hogy egy árus kétszázat kapott, már adott is el belőle, mégis háromszázötven példány van?

Hóka hitetlenkedve ingatta a fejét.

– Fogalmam sincs.

– Annyira bíztak Zéna bombasikerében, és annyira nem számítottak az én éberségemre, hogy a plusz példányok egy részét nem odébb, az autójuk csomagtartójában tárolták, hanem a pult alatt.

Hóka bosszankodást színlelt.

– Ez csak a szállítóim magánakciója lehet, majd beszélök velük.

– Nagyon termékenyek a szállítóid, Petikém.

– Intézkedem, Feri bácsi.

– Kinyitattam az összes csomagtartót, túl sok példányról van szó.

– Meg fogom magát keresni, Feri bácsi.

– Ezek árából is levonom a jutalékom. Az árusokkal való külön alkudat megszüntetek nyilvánítom. Első lépésként.

– Mindent megbeszélünk, Feri bácsi.

– Ha tovább folytatnád, vagy még egyszer tudomást szereznék hasonló kisdéd játékról, érzékenyen érintene. Mérges lennék.

– Elsimítjuk, Feri bácsi.

– Jól rágd meg a falatot, fiam, mert akármilyen a gyomrod, még tönkremehet.

Intett a testőrnek, aki kitolta az étteremből.

Hóka Szénási rábeszélésére került meg a dagadtat. Az a jó, ha minél kevesebb nyoma marad az illegális százezer példánynak, mondta. Feri bácsi ravasz, kitalálná, honnan származnak a plusz könyvek, és mohóvá válna, mindenesetre ütőkártya lenne a kezében. Az se mellékes, hogy csupán az árusok százalékát számolva, az eleve adómentes terméken még tetemesebb a haszon.

Végül is hivatalosan Feri bácsi nem is létezett. Csak éppen az egész belvárosban minden utcai árus a forgalom arányában tejtelt neki, mert nélküle senki nem kaphatott területfoglalási engedélyt. Befolyásának eredete ismeretlen volt. Egyezségeiről

sose készült papír, így üzletfelei a vezetéknevét se tudták. A lakhelyét vagy az életkorát se. Tulajdonképpen még a Feri is lehetett álnév. Azt rebesgették róla, hogy 1956-ban fegyverrel harcolt a forradalom oldalán, majd a bukás után külföldre szökött. Éveket húzott le a francia Idegenlégióban, akkor sebesült meg a lába. Ha erről kérdezték, másról kezdett el beszélni. Azok, akik mindezt terjesztették róla, egymásra hivatkoztak, egyikük sem ismerte a forrást. Viszont ha valakinek megígérte a terület-foglalási engedélyt, az megkapta, méghozzá gyorsan. Attól pedig, akivel összekülönbözött valamin, visszavonták.

+

Hóka tízéves korában szerelmes lett egy vele egykorú kislányba, Mártába. Ha meglátta a hosszú, szőke haját, félretette egyéb teendőit, és követte a lányt, persze kellő távolságból, nehogy észrevegyék. Ezzel a módszerrel megtudta, hol lakik. Órákig várakozott, többször is hiába, az utca másik oldalán. A sokadik alkalommal végre Márta kijött a kapun. Látszott a járásán, hogy határozott céllal halad, és nem sokára be is ment a közeli katolikus templomba. Hóka utána lopózott, de a lány fölszívódott, sehol se volt látható. Majd egyszer csak előjött a gyóntató fülkéből. A mise végén pedig többekkel együtt a pap elé járult, hogy ostyát helyezzenek a szájába. Az ostyákat a pap szedegette ki egy fémkehelyből, ugyanakkor egy bő, fehér ruhát, színes gallért viselő, Hókához hasonló korú ministráns fiú elővigyázatosságból kis tálcát tartott az áldozók álla alá. Mikor Mártához értek, Hókában megfogalmazott a terv: ő is ministránsnak áll.

Katolikus lévén nem merült föl akadály. Kiderült, hogy Márta igencsak bűnös életet él, majdnem minden nap gyónt és áldozott. Hóka pedig a lehető legtöbbször szolgálatot vállalva, tartotta a szertartás részét képező tálcát. Közben hasztalan meresztgette a szemét, a lány csakis akkor hajtotta hátra a fejét, amikor odaértek hozzá. Föltekintett, kizárólag az ostyára. Kitátotta a száját, majd amikor a nyelvén érezte, becsukta. Mélyen maga elé nézve hagyta abba a térdepelést, és távozott.

A gyerek Hóka többször kért Istentől mindenfélét, amit az nem teljesített. Pontosabban eleinte, amikor azt akarta, hogy Hóka higgyen benne, majdnem mindent teljesített, például a szívéből is eltüntette a lyukat. Mikor Hóka már rendszeresen futballozott, győzelemre segítette a csapatát. Akárhányszor kérte, hogy gólt rúghasson, rúgott. Aztán kezdett kiszámíthatatlan lenni. Nagyon is. Hol győztek, hol nem. Hol rúgott Hóka gólt, hol nem. Végül elzárta a kívánságcsapot, folyamatosan kikaptak. És most is, azon túl, hogy alaposan föltérképezte Márta száját, és egyenként maga elé tudta képzelni a fogait, semmi más előrehaladás nem történt közte és a lány közt. Kérte, kérte és megint kérte Istent, hogy Márta lépjen ki a kapujukon, amikor ő strázsál, és merje megszólítani, mégse lépett ki. Misére menet természetesen elő kellett jönnie, de Hóka ekkor már beöltözve várt a sekrestyében.

Miért gyón a lány annyit?, kérdezte egy idő után magától Hóka. Miféle vétkeket vall be? Lelohadt a lelkesedése Mártá iránt. De nemcsak Márta iránt. Ha valaki na-

ponta követ el bűnöket, miért bocsátják meg neki újra meg újra? Abbahagyta a ministrálást. Ettől fogva úgy érezte, úgyszólván elhatározta, hogy nem hisz Istenben. Könnyű volt ezt kijelenteni! Szorult helyzetekben, bajok esetén továbbra is kényszert érzett arra, hogy valakihez fohászkodjon, segítségért könyörögjön. Kihez? Egy nagy, szürke üresség borult a feje fölé, képzeletben, amikor szükség lett volna valakire. Ilyen körülmények között meg se fogalmazta, mit szeretne.

Váratlanul meghalt az anyja, szívrohamban. A negyvennégy éves Hóka árva lett, az apját három évvel korábban agyvérzés vitte el. Egy éjszaka rettenetesen fájt a gyomra. Biztos volt benne, hogy kilyukad, bevérzik és ő meghal. Valamit tennie kellene! Megjelent a szeme előtt az üres szürkesség. Most bezzeg jó volna annak a segítsége, akiben nem hisz! A gyomra egyre élesebben nyilallott. Kihez folyamodjon? Mély lélegzetet vett többször is, hátha enyhül az érzés. Semmi változás nem történt. Zihált a fájdalomtól. Fölkiáltott, nem bírta tovább némán. Aztán döbbsen vette tudomásul, hogy mit kiáltott. „Mama!” Ezt. Valamilyen megvilágosodás következett be: igen, az anyja „föntről” figyel, óvja. El tudta ugyan képzelni őt az emlékei alapján, de úgy, ahogy most kellett volna, „fönn”, nem. Nem látott senkit, semmit, csak erősen koncentrált arra, amit el szeretett volna érni. Aztán nem bírta tovább visszatartani, előtört belőle a megalázkodó kétségbeesés. „Mama, segíts!”, jajgatta.

Megszűnt a gyomorfájása.

Az esetet követően ez a fajta segítségkérés szokásává vált, és a problémák mindig megoldódtak. A gyerekei nőttek, a kiadója beindult. Csak az zavarta, hogy fohászkodás közben nem lát senkit.

A lakásfőújítás munkálatai alatt a tévészerelő föl szeretett volna jutni a padlásra. Hóka elkérte a kulcsot a házmestertől, s vele tartott. Sose látott még ekkorra padlást. Téglából falazott kéménytestek tagolták a teret, derékvastagságú vízszintes gerendákon léptek át. Ezek ferde támasztékokkal kapcsolódtak a jókora, bár kicsit vékonyabb majdnem függőlegesekhez. A szerkezetet merevítő áthidalók olyan magasan helyezkedtek el, hogy a homályban Hóka alig látta őket. A szerelő a különböző irányokból egyfelé tartó, fekete bevonatú huzalokból rögtön tudta, hova kell eljutnia. A távoli sarokban kinyitott egy, a hely méreteihez képest kis műanyag szekrényt, elem-lámpával belevilágított, matatott benne. A szekrényt gerendákhoz erősített, szintén fekete, de jóval vastagabb vezeték kötötte össze az egyik kéménytesttel és a kémény tövénél létrehozott, bádoggal szigetelt nyíláson át a külső központi tetőantennával.

Hóka szeme hozzászokott a homályhoz, fölismerte a több évtizedes pókháló csim-bókokat. A kívülről szürkeként azonosított cserepek innen nézve meglepően pirosak voltak, szorosan illeszkedtek egymáshoz, kevés résen át világított be az alkonyati ég fénye.

Ekkor történt meg minden előzmény nélkül. Csapkodás hallatszott, viszont nem látta, mi csapkod. A gerendáknak ütődött valami. A vastagok beleremegtek, a vékonyabbak megnyikordultak. Hóka hatalmas szárnyaknak tippelte a zajok okozóját. Lá-

tatlanul is biztos volt benne, hogy két szárnyról van szó. Fehérekről. Mikor nem maradt abba a csapdosás, Hóka arra gondolt, hogy ha a lény egyszer bejutott, nem létezik, hogy ne tudna kiszabadulni a padlás zártóságából. Más okból vergődik. De akármennyire erőlködik, a láthatóságig se jut el. Lehet, hogy nem is áll szándékában. Elárulta a mocorgása. A szárnyak más zajt keltettek, amikor a gerendákhoz verődtek, mást, amikor a cserepekhez.

Miért jött éppen erre a padlásra?

Hirtelen Hókának semmi kétsége nem volt arról, hogy őmiatta.

És már azt is tudta, ki az. Halkan kiejtette a szót: „Mama.” Semmiképpen se szeretne volna, hogy a tévészerelő meghallja.

A szó elhangzása után a szárnyak nem ütődtek a továbbiakban semminek. Angyali nyugalom köszöntött be, Hókában rég nem érzett boldogság áradt szét.

A tévészerelő is végzett, szólt, hogy mehetnek.

+

Megjelent John S. Zéna új könyve, a *Sas és vércse*. Látván a káprázatos sebességű fogást, Szénási újra előállt az éjszakai nyomtatás ötletével. Hóka kedvetlenül hümmögött, megígérte, hogy hamarosan előkészíti a hivatalos második kiadást. A gatyád is ráment az új lakásra, neked nem jönne jól egy kis adómentes jövedelem, kérdezte Szénási. Hóka idegesen keringett a Rák igazgatói szobájában, arra gondolt, mi lehetne Feri bácsi második lépése a korábbi első után. Rázta a fejét. Túl kockázatos, mondta. Szénási érdeklődött, hogy ugye, nem Mrkva Andrástól tart Hóka, mert őt könnyen lerendezhetik. Hóka fülét megütötte a többes szám, rákérdezett. Koós Iván nagyon otthonosan mozog a posta terepén is, válaszolta Szénási. Hóka emlékeztette *A szent fény vére* kiadása idején Feri bácsival támadt összetűzésére. Zéna csodálkozott. Feri bácsi? Ő már szinte nem is létezik. Kórházról kórházra jár, úgy hírlík, le fogják vágni a lábát. Egyéb betegségeket is fölfedeztek nála. Kioperáltak a húgyhólyagjából valami daganatot. Képtelen visszatartani a vizeletet, pelenkázzák. Beszélt utcai árusokkal, az öreg már nagyon rég nem tűnt föl a placcokon. Kicsúsztak a kezéből a dolgok. Ha mégis okvetetlenkedne, az ő Koós barátja lépni fog az önkormányzatoknál. Biztos benne, emelte föl Zéna a mutatóujját, hogy forradalmárság ide, Idegenlégió oda, rengeteg ellenséget szerzett magának az öreg a mohóságával. Nem sápolhat meg egy személy minden placcot, ez nonszensz.

Hóka szintén tájékozódott az árusoknál, visszaigazolták Zéna helyzetjelentését. Belevágtak az újabb éjszakai műszakokba. Koós biztosította a készpénzt, rövid határidőre, magas kamatra. Özönlöttek a példányok, megteltek az utcai árusok csomagartói, de elég gyorsan ürültek is.

Aztán érkeztek a rossz hírek. Feri bácsi nemhogy nem feküdt kórházban, hanem egy többfős stábbal végigjárt minden placcot, benéztek a pultok alá, fölforgatták az autók csomagtartóit. Az öreg megszámlolta a föllelhető *Sas és vércse*-ket, összeadott, kivont, osztott, szorozott. Kijelentette, hogy a plusz példányokat saját tulajdo-

nának tekinti, az értékesítésükből származó bevételből az árusok büntetésül a szokásos jutalékuknak csak a felét vonhatják le, a többi őt illeti. A kiadó ismételt szerződésszegését az elkobzáson túl azzal torolja meg, hogy újabb intézkedésig az árusok nem vehetnek át Rák-kiadványokat.

Hókának volt egy telefonszáma, szükség esetén azon keresztül szokott érintkezni Feri bácsival. Most hiába hívogatta, nem vették föl. Híresen gyorsléptű volt, egyik nap hátulról mégis erősen meglökték, kis híján hasra esett. Feri bácsi kétkerekű kocsija rohant bele, a testőr pofáján látszott a szándékosság. Feri bácsi vigyorgott, bocsánatot kért, a színlelést egyáltalán nem leplezve megróttá az emberét a figyelmetlensége miatt. Kikerülték, haladtak tovább. Hóka az öreg után szólt, hogy beszélni szeretne vele, de az visszakiáltott, hogy most nem ér rá. Mikor lenne jó, kérdezte Hóka. Feri bácsi úgy tett, mintha nem hallotta volna.

Még pár napig próbálkozott a telefonnal. Zénának az volt a véleménye, hogy ne húzzák tovább az időt, szól Koósnak. A bankár ügyis érdekelt, mert várja a magánkölcöne visszafizetését. Biztosak lehetnek benne, hogy mindent megtesz az önkormányzatoknál, különben is egyszer már följajánlotta neki. Ha Feri bácsi azt érzi, hogy összeomolhat a hátországa, engedékeny lesz, tárgyalni fog.

Egyik este Hóka munkavégeztével elhagyta a kiadót, a szokásos gyorsasággal bevágódott az autójába. Már járt a motor, amikor észrevette, hogy a hátsó ülés nem üres. Az ismeretlen férfi gondoskodott arról, hogy Hóka észrevegye a kezében tartott pisztolyt is.

- Induljon! - parancsolta.
- Merre? - érdeklődött Hóka.
- Majd mondom.

Az illető irányításával eljutottak egy külterületi telekre, amelyen mindössze egy roskadozó kunyhónak nevezhető épület állt. Az ismeretlen férfi a pisztolya segítségével elérte azt, hogy Hóka kiszálljon a kocsiból, és előtte haladva belépjen a kunyhóba. Benn rögtön le kellett mennie egy lépcsőn.

A kunyhóhoz képest legalább négyszer akkora pincében találta magát. A vasbeton falakra régi kardokat, pisztolyokat, puskákat és újabb, kisebb-nagyobb automatafegyvereket erősítettek föl. A köztés felületeket fényképek, újságkivágások, plakátok borították. Hóka laikusként is hamar rájött, hogy minden, amit lát, a francia Idegenlégióval kapcsolatos. Toporgott, járkált volna ide-oda. Visszatartotta magát, a fejét viszont annál jobban forgatta. Megakadt a szeme az egyik polcon fekvő, fából készült bal alkaron, de nem érezte megfelelőnek az alkalmat és a hangulatot, hogy rákérdezzen, mi az. Danjou százados egykori művésztagjának másolata volt. A százados, akit egy algériai csatában csonkítottak meg, 1863-ban a mexikói Cameronban, egy légionárius csapat vezéréként kivételes hősiességről tett tanúságot, de a krimi háború vodkagőzös harcmezein indult karrierje, halálával, itt véget is ért. Az eredeti fakéz az idegenlégió központjában volt látható.

Feri bácsi a kerekesszékében trónolt, mögötte a testőrrel. Figyelte a vendégét, és amikor úgy vélte, hogy a fegyverek látványa bevezetesként kifejtette hatását, intett az ismeretlen férfinak, aki szó nélkül elkezdte püfölni Hókát. Az arcot nem bántotta, csak a gyomrot, mellkast, altestet. Hóka meg se mukkant, könnycsepp se jelent meg a szeme sarkában.

Feri bácsi bólintott, a verés befejeződött.

– Jól tájékoztattak – mondta az öreg –, tényleg bírod a fájdalmat. Akkor most próbáljuk ki, hogy a gyerekkorodban lyukas szívecskéd mennyire erős!

Az ismeretlen férfi megragadta Hókát, lenyomta a földre, hassal.

– Fekvőtámasz! – rikoltotta Feri bácsi.

Hóka egy idő múlva már nem számolta, hánynál tart.

Aztán elveszítette az eszméletét.

Fogalma se volt, hogyan került haza. A házuk kapuja előtt ébredt az autója hátsó ülésén.

+

Zéna kizárta a rendőrség bevonását. Fölfogadhatnának verőlegényeket, morfondírozott, Hóka elvezethetné őket a pincéhez, és akkor mi van? Nem a mi stílusunk, szögezte le, egyébként is az öreg számít rá, máskülönben zsákot húztak volna Hóka fejére odafelé menet. Feri bácsi a rafinált idegenlégiós agyával nyilván kitervelt valamit erre az eshetőségre. Viszont Koós önkormányzati szinten egyre több szalat göngyölít föl, mondta, sorban fordítja a szereplőket Feri bácsi ellen. Neked az a dolgod, világosította föl Hókát, hogy járd sorra az árusokat és lázíts. Sűgd meg nekik, hogy az öreg szénája rosszul áll a területfoglalási engedélyeket kiadó hatóságoknál. Eleinte majd vonakodnak, félnek, de ha párat megnyertél az ügynek, hirtelen sokan lesznek.

Hóka hamar rájött, hogy az utcai árusok közül kik a hangadók, kezdett kiteljesedni a kapzsi zsarnok elleni lázadás terve.

Egy este a lánya, Bori nem jött haza a zongoraóráról. Fölhívták a tanárnőt, akitől megtudták, hogy óra után, a szokásos időben távozott. Panni körbetelefonált, mindenkire rácsörgött (nagy mama, egyéb rokonok, barátnők), aki szerinte számításba jöhetett. Bori sehol se fordult elő.

Tizenegy óra tájban Panni ismét kézbe vette a telefont, a rendőrséget hívta, közölte, hogy eltűnt a lányuk. Mennyi ideje, kérdezte az ügyeletes. Délután nem jött haza a zeneórájáról, válaszolta Panni. Az ügyeletes fölvilágosította az anyát, hogy csak negyvennyolc óra után regisztrálják az eltűnést. Panni fölháborodott, két nap alatt bármi történhet a lányával. Az ügyeletes kikérdezte. Hány éves a gyerek? Történt-e már hasonló? Érezze a szülő, hogy nem veszik félvállról az ügyet. Az utóbbira adott nemleges választ nyugtázván, közölte, hogy a nagy számok törvénye alapján alakították ki a vonatkozó eljárás szabályait. A tapasztalatok szerint a kamaszok két nap múltán visszatérnek a szülői házba. Általában, mert sajnos vannak másféle esetek is. Megállapodtak, hogy ha letelik az előírt idő, és nem bukkan föl a gyerek, Panni újra telefonál. Addig nem veheti föl az adatokat, mentegetőzött az ügyeletes. Végül

biztató szavakkal búcsúzott. Higgye el az anyuka, legtöbbször az efféle problémák maguktól megoldódnak.

Hókában meghűlt a vér. Az első gondolata az volt, hogy Feri bácsi, következő „lépésként” elrabolta a lányát, a feleségének mégis azt állította, nincs elképzelése arról, hogy mi történhetett.

Fölhívta Szénásit. Az szinte ugyanúgy fűzte a szót, mint az ügyeletes. Az életben általában az egyszerű megoldások érvényesek, magyarázta, majd csönget a lányod, és kiderül az, amire te nem is gondoltál. De megígérte, hogy beszél Koóssal, és viszsza szól.

Ha letelik a negyvennyolc óra, töprengett Hóka, nem hallgathat, előbb-utóbb beszélnie kell a lehetséges gyanúsítottokról. Viszont elképzelhetetlennek tartotta, hogy kiteresse a családjá előtt a viselt dolgait. A rendőrség veszélyes pálya, visszahullhat az ő fejére is, amennyiben bogoztatni kezdik a szálakat.

A dagadt nyilván pontosan tudja, mikortól kezdődik a hivatalos keresés. Még előtte jelentkezik, biztosítja arról, hogy Bori jól van, és közli a feltételeit. Az egyik feltétele az lesz, hogy ne vonják be a rendőrséget.

Szénási miért nem szól már vissza? A nagyhatalmú bankár haverja valószínűleg ugyanúgy bagatellizálja a dolgot, mint Zéna.

Nem bírta tovább. Lerohant a házmasterhez, kérte a padláskulcsot. Televíziós műszaki hibára hivatkozott, azt állítva, hogy a szerelő megmutatta neki, mit kell ilyenkor csinálnia.

Annak a közelében, ahol előző alkalommal a láthatatlan szárnyak csapdostak, leült az egyik alsó keresztgerendára. Várt, hátha megint történik valami. Föl-fölpattant, tett egy kört, visszaült. Nem bírta sokáig a csendet, először nem szavakkal, aztán szavakat suttogva összefoglalta a kialakult helyzetet. Nyilvánvalóan az anyjához beszélt. Szüneteket tartott, hogy meghallja a szárnycsapkodást. A saját mohóságát, gátlástalanságát kárhóztatta, kijelentette, hogy a pénzhésége miatt a lánya életét veszélyezteti. Ocsmány ember lettem, suttogta. Aztán többször kimondta a lánya nevét: Bori! Bori! Bori! Bori!!!

Se szárnycsapkodás, se más jelenség nem következett be, Hóka ezt annak tulajdonította, hogy a súlyos bűnei miatt az anyja már nem vigyáz rá. Láta maga előtt a lányát a pincében, megkötözve, a fakéz is föltűnt. Bízta magát. Sírjál! Sírjál! Ha sírsz, abba tudod hagyni az eddigi életmódodat.

Próbálkozott, rázta a fejét, ököllel ütötte a homlokát. Ennél tovább nem jutott.